

СТАНОВИЩЕ

за дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”

научна специалност: гражданско и семейно право, професионално направление 3.6. „Право”

автор: Фатме Меджитова Демирова

тема: *„Договорът за аутсорсинг в българското гражданско право“*

изготвил становището: доц. д-р Захари Емилов Торманов, хабилитиран по научна специалност гражданско и семейно право, професионално направление 3.6. „Право” в ЮФ на УНСС

УВАЖАЕМИ ЧЛЕНОВЕ НА НАУЧНОТО ЖУРИ,

Със Заповед № 1911 от 02.07.2015 г. на Ректора на ЮЗУ „Неофит Рилски” съм определен за член на журито за защита на посочения по-горе дисертационен труд за придобиване на образователна и научна степен „доктор”. Бяха ми представени: дисертацията, автобиография и антореферат. След запознаване с представените ми материали давам следното становище:

Информация за дисертанта

Дисертантът Фатме Меджитова Демирова е завършила специалност „Право” в Правно-историческия факултет на ЮЗУ "Неофит Рилски" през 2007 г.

От 2010 г. е редовен докторант в Катедра „Гражданскоправни науки“ на Правно-историческия факултет на ЮЗУ "Неофит Рилски".

Работила е като юрисконсулт в Министерството на земеделието и храните, Изпълнителната агенция по горите, Регионална дирекция по горите, гр. Благоевград.

От 2011 г. преподава в Правно-историческия факултет на ЮЗУ "Неофит Рилски" през 2007 г., като води упражнения по „Семейно и наследствено право“ (един семестър), „Търговски сделки и несъстоятелност“ (един семестър) и „Облигационно право

От горната справка може да се направи изводът, че дисертантът има практически опит в правоприлагането, както и в преподаването на юридически дисциплини. Научните ѝ изследвания са в областите, в които води семинарни занятия.

Обща характеристика на представения дисертационен труд

Представената дисертация е в обем от 173 страници. Направени са 407 бележки под линия. Библиографията включва 80 заглавия на български, руски и английски езици.

В структурно отношение дисертационният труд съдържа: съдържание; увод; изложение в три глави; заключение и библиографска справка. Като обем и в структурно отношение дисертацията отговаря на изискванията в ЗРАС, ППЗРАС и възприетото относно такъв вид научни разработки.

В първата глава се изяснява същността на договора за аутсорсинг. Разгледана е накратко икономическата му същност. Проследена е появата му като явление в исторически план и до наши дни.

Важно с оглед целите на изследването е отграничението на договора за аутсорсинг от други договори, с които той се родее. Направено е сравнение с договора за възмездна услуга, договора за изработка и договора за поръчка, както и с договорите за франчайзинг и факторинг. Изследвани са накратко приликите и отликите му от договорите, уреждащи концесиите и публично-частните партньорства.

Особено важна е съпоставката на договора за аутсорсинг с договора за услуга. Този договор също не е изрично уреден в действащото право и преобладаващото мнение в доктрината и практиката застъпва мнението за приложимост спрямо него на уредбата на договора за изработка. Съпоставката с договора за услуга би следвало да обоснове, не само от икономическа, но и от юридическа гледна точка, необходимостта от обособяване на договора за аутсорсинг, като самостоятелен вид договор. Дисертантът приема, че предмет на договора за аутсорсинг не е конкретно определена услуга или трудов резултат, а дейност, която е съвкупност от определени специализирани функции и тя не се осъществява като еднократно дължима престация, а като продължителна дейност.

В последния параграф на първата глава са разгледани изрично уредени в позитивното право договори, за които дисертантът приема, че носят белезите на договора за аутсорсинг, а именно аутсорсингът в застраховането, аутсорсингът в производството на лекарства и лекарствени продукти и аутсорсингът на дейности, които се извършват в горските територии.

Във втора глава е разгледано сключването на договора за аутсорсинг, като са обособени параграфи за условията и реда за сключването му, страните по него и предмета на договора. Би могло да се поразсъждава дали систематичното място на предмета на договора е в главата за сключването му, но такова е авторовото виждане.

Третата глава е посветена на действието на договора и прекратяването му. Разгледани са задълженията на страните по договора. Основното задължение на изпълнителя, което дава облика и на договора като цяло, е характеризирано като задължение за *facere* с продължително изпълнение - да извършва възложените му дейности, функции, производствени процеси или части от тях.

По отношение на прекратяването на договора освен общите способности са разгледани и спецификите при прекратяване от възложителя на изрично уредените договори за аутсорсинг в областта на застраховането, производството на лекарства и дейностите в горските територии.

Предложената разработка е навременна и има своята практическа актуалност, обоснована от разпространението на аутсорсинга в световен мащаб и сериозното значение, което започват да придобиват аутсорсинговите отношения за българската икономика. Във връзка с това научните изследвания в тази посока несъмнено биха били от полза за правоприлагането.

Оценка на научните и научно-приложните приноси

Систематичното изследване на проблематиката на договора за аутсорсинг е довело до постигане от дисертанта на необходимите за такава разработка научни и научно-приложни резултати с приносен характер. Като примери за такива могат да бъдат посочени следните:

1. Безспорен научен принос е цялостното систематично изследване на договора за аутсорсинг. С изключение на няколко статии тази проблематика не е разглеждана в юридически аспект;

2. Приносен характер има и съпоставката на договора за аутсорсинг със сходни договори и особено с договора за услуга и за изработка. Макар тази съпоставка да позволява още по-задълбочено изследване, поставянето ѝ на дискусия е положителна стъпка към „изкристализирането” на същността на договора за аутсорсинг;

3. С приносен характер са и някои от предложенията *de lege ferenda*, като например за изрична обща уредба на договора за аутсорсинг, макар и това предложение по мое мнение да изисква допълнително обосноваване;

4. Предвид продължителното (перманентно) изпълнение на задълженията по договора за аутсорсинг с приносен характер е и предложението *de lege ferenda* да се предвиди възможност за всяка от страните да прекрати едностранно договора с предизвестие, като дисертантът предвид характера на договора обосновава предлага срокът на предизвестията да е по дълъг от месец.

Критични бележки и препоръки

Към изложеното в дисертацията могат да се направят и някои критични бележки и препоръки с оглед евентуалното ѝ издаване впоследствие.

За съжаление не докрай убедително и категорично е изследван предметът на договора за аутсорсинг, още повече с оглед неколkokратно излаганата от дисертанта теза за необходимостта от отделната му уредба, като специфичен вид договор.

Макар авторът да заявява неколkokратно, че в повечето случаи договорът за аутсорсинг е търговска сделка, не е стигнал до категоричен извод в тази посока, а има немалко основания за това. Възложителят възлага дейности, които извършва продължително и по занятие. Изпълнението на договора по дефиниция е продължително и се осъществява от изпълнител със съответната специализация, който обаче е юридически самостоятелен и не е част от предприятието на възложителя (т.е. не е в трудовоправни отношения). Възложената дейност се изпълнява продължително и повтаряемо (както самият дисертант споменава, ако договорът се изпълнява с еднократна престация, то това ще е по-скоро договор за услуга). Тези, а и други доводи,

които могат да бъдат наведени, дават по мое мнение достатъчно основание договорът за аутсорсинг да бъде определен като търговска сделка.

Не е докрай логически и житейски издържано предложението de lege ferenda на с. 108, относно предмета на договора по отношение на възложените дейности да са от такова естество, че възложителят да може сам да ги извършва, „да има компетентност или да няма пречка да придобие такава”. Според мен такова стесняване на предмета на договора и то всеки път съобразно компетенциите и ресурса на възложителя е неоправдано. Посочено е в работата, че често се аутсорсват счетоводни, информационни, юридически услуги. Трябва ли да изискваме от възложителя да притежава компетентност за извършването им. Вероятно именно липсата на такава е причина да ги възложи на изпълнителя. Възможно е още при структурирането на бизнеса си възложителят да е преценил, че определени дейности ще бъдат аутсорсвани и никога да не ги е извършвал, а и да няма намерение да ги извършва самият той.

Направените критични бележки не умаловажават значимостта на дисертацията и мнението ми, че дисертантът притежава нужната теоретична подготовка в областта на частното право и е способен да извършва научни изследвания и да формира аргументирани изводи от тях.

Заключение и крайна оценка

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на ЗРАС и на ППЗРАС, като съдържа научни и научноприложни резултати, представляващи оригинален принос на кандидата в науката.

Крайната ми оценка за дисертационния труд на Фатме Меджитова Демирова на тема: *„Договорът за аутсорсинг в българското гражданско право“* е **ПОЛОЖИТЕЛНА**. Постигнатите резултати от научното изследване ми дават основание да предложа на уважаемото научно жури на Фатме Меджитова Демирова да бъде присъдена образователната и научна степен „доктор”.

04.09.2015 г.

подпис:

/доц. д-р Захари Торманов/